

Sprawozdanie obserwatora ORA w Warszawie z konkursu na urząd sędziego ETPCz z ramienia RP

W dniach 27-29 maja 2024 r. w Ministerstwie Spraw Zagranicznych odbyły się rozmowy kwalifikacyjne w konkursie na urząd sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z ramienia Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: **“Trybunał”**).

W rozmowach wzięło udział 26 osób. Spośród nich, 16 zdecydowało się na publiczne ujawnienie tego faktu (Anna Adamska-Gallant, Michał Balcerzak, Agata Bzdyń, Piotr Charkiewicz, Maciej Ferek, Monika Gąsiorowska, Marcin Górski, Elżbieta Kuzborska-Pacha, Przemysław Mikłaszewicz, Wojciech Piątek, Marek Piechowiak, Dorota Pudzianowska, Jacek Skrzydło, Kamil Strzępek, Piotr Tereszkievicz, Adam Wiśniewski)¹. Na łamach OKO.press informację o swoim udziale ujawniła również Pola Cebulak².

Rozmowa z każdą z kandydujących osób trwała 30 minut. Podczas swoich wypowiedzi osoby kandydujące dokonywały autoprezentacji, przedstawiały swoją wizję pełnienia urzędu i roli sędziego oraz stanowisko dotyczące znaczenia Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, jak też samego Trybunału. Ponadto, wszystkie osoby kandydujące odpowiadały na trzy jednakowe pytania problemowe³:

- 1) Proszę o ocenę relacji pomiędzy Europejskim Trybunałem Praw Człowieka a Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej w świetle orzecznictwa obu Trybunałów związanego ze stosowaniem praw i wolności podstawowych. Czy dotychczasowe orzecznictwo Trybunału Strasburskiego z jednej strony i Trybunału Luksemburskiego z drugiej strony wskazuje na kooperację czy konflikt w kwestii stosowanych standardów? Czy przystąpienie Unii

¹ Zgłoszenia zostały ujawnione na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/zgloszenia-osob-kandydujacych-i-obszatorow-otrzymane-w-konkursie-na-urząd-sędziego-europejskiego-trybunału-praw-człowieka2> [dostęp: 11.07.2024].

² Do ujawnienia udziału w konkursie doszło w odpowiedzi na apel dr Adama Płoszki opublikowany na łamach OKO.press: <https://oko.press/osoby-kandydujace-na-sędziego-etpcz-ujawnijcie-sie-apel>, do apelu przyłączyło się Archiwum Osiatyńskiego oraz OKO.press [dostęp: 10.07.2024]. Informacja o ujawnieniu zgłoszenia: <https://oko.press/europejski-trybunał-praw-człowieka-anonimowi-kandydaci-na-sędziego> [dostęp: 11.07.2024].

³ Treść pytań została opublikowana na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/rozmowy-kwalifikacyjne-z-kandydatami-na-urząd-sędziego-etpc2> [dostęp: 11.07.2024].

Europejskiej do Europejskiej Konwencji może wpłynąć radykalnie na zmianę tych relacji?

- 2) Obowiązki pozytywne państw-stron jako najważniejszy instrument zapewniający zgodność prawa krajowego z Europejską Konwencją Praw Człowieka. Proszę o przedstawienie stanowiska w odniesieniu do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odwołuje się do koncepcji naruszenia przez państwo członkowskie tzw. obowiązków pozytywnych w dziedzinie objętej stosowaniem praw i wolności podstawowych gwarantowanych w Konwencji? Jakie są zdaniem Pani/Pana argumenty przemawiające za, a jakie przeciw wykorzystaniu w orzecznictwie koncepcji obowiązków pozytywnych?
- 3) Proszę o przedstawienie Pani/Pana stanowiska w kwestii miejsca w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

W odpowiedziach osób kandydujących pojawiały się liczne nawiązania do orzecznictwa Trybunału, w tym m.in. do spraw: Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii, Xero Flor przeciwko Polsce, Wałęsa przeciwko Polsce, Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi przeciwko Irlandii, Kacper Nowakowski przeciwko Polsce, Rabczewska przeciwko Polsce, Rutkowski i Inni przeciwko Polsce, Georgel i Georgeta Stoicescu przeciwko Rumunii, Pellegrin przeciwko Francji, Airey przeciwko Irlandii, Verein KlimaSeniorinnen Schweiz i inni przeciwko Szwajcarii oraz Pietrzak, Bychawska-Siniarska i inni przeciwko Polsce.

Udzielając odpowiedzi na pierwsze pytanie osoby kandydujące zwracały uwagę z jednej strony na treść protokołu nr 14 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, w zakresie, w którym dopuścił on przystąpienie do Konwencji Unii Europejskiej, a z drugiej strony na opinię 2/13 Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w której TSUE uznał, że projekt porozumienia w sprawie przystąpienia Unii Europejskiej do Konwencji jest niezgodny z traktatami.

W odpowiedziach na drugie pytanie pojawiało się omówienie koncepcji obowiązków pozytywnych i jej znaczenia. Osoby kandydujące podawały również przykłady sytuacji, w których Trybunał uznał, że państwa nie podejmowały wystarczających działań by zapobiec naruszeniom Konwencji.

Przedstawiając swoje stanowisko dotyczące miejsca art. 6 Konwencji w polskim porządku prawnym, osoby kandydujące wskazywały na podobieństwa w znaczeniu art. 6 Konwencji i art. 45 Konstytucji oraz odwoływały się do wyroków Trybunału Konstytucyjnego wydanych w sprawach o sygn. 6/21 i 7/21.

W ramach konkursu osoby kandydujące były oceniane przez Zespół powołany przez Ministra Spraw Zagranicznych w składzie: dr Henryka Mościcka-Dendys, dr hab. Marcin Wiącek, dr Hanna Machińska, prof. dr hab. Piotr Hofmański, prof. dr hab. Andrzej Wróbel, prof. dr hab. Marek Safjan, dr hab. Celina Nowak, prof. INP PAN; r. pr. Magdalena Witkowska, adw. Małgorzata Mączka-Pacholak⁴. W rozmowach, bez prawa głosu, brali również udział obserwatorzy, w tym apl. adw. Antonina Dębska, wyznaczona przez Okręgową Radę Adwokacką w Warszawie.

Z grona osób kandydujących Zespół wyłonił listę trojga kandydatów i kandydatek na urząd sędziego: Annę Adamską-Gallant, Małgorzatę Wąsek-Wiaderek oraz Adama Wiśniewskiego (lista została opublikowana przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych 9 lipca 2024 r.). Ponadto trzy osoby zostały wskazane jako kandydaci rezerwowi. Lista kandydatów i kandydatek została przekazana Panelowi Doradczemu Ekspertów Rady Europy do spraw wyłonienia kandydatów na wybór na stanowisko sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do zaopiniowania, a Panel Doradczy nie zgłosił zastrzeżeń do osób znajdujących się na liście. Z biogramami kandydatów i kandydatek można zapoznać się tutaj: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/lista-kandydatow-na-urząd-sędziego-europejskiego-trybunału-praw-człowieka>

23 lipca 2024 r. o godz. 11:00 w Senacie odbędzie się publiczne spotkanie informacyjne z trojgiem kandydatów i kandydatek.

Sporządziła apl. adw. Antonina Dębska

⁴ Informacja o powołaniu Zespołu na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/powolanie-zespołu-wylaniającego-kandydatow-na-sędziego-europejskiego-trybunału-praw-człowieka2> [dostęp: 11.07.2024].